

ZAMİRLER (ADILLAR)

ZAMİR: İsimlerin yerini tutan sözcüklere zamir denir.

❖ Zamirler "Sözcük Hâlinde" ve "Ek Hâlinde" olmak üzere iki ana başlık altına ayrılır.

A) Sözcük Hâlinde Zamirler

1) **Kişî Zamiri:** İnsanların isminin yerini tutan sözcüklerdir. Türkçede üç tekil üç çoğul olmak üzere 6 kişi zamiri vardır.

1. tekil kişi → ben	1. çoğul kişi → biz
2. tekil kişi → sen	2. çoğul kişi → siz
3. tekil kişi → o	3. çoğul kişi → onlar

Örnekler:

- Onu en son gördüğümde uyuyordu.
- Biz biraz sonra geliriz, siz başlayabilirsiniz.
- Er geç bana hak vereceğini düşünüyorum.
- Sen kaç saattir burada bekliyorsun?

Etkinlik: Aşağıda cümlede kişi zamiri bulunan cümleleri işaretleyiniz.

☒	Bütün mahalleli ondan şikâyetçi olmuş.
☒	Bu soruyu daha önce sana anlatmıştım.
☐	Dün gecedен beri hiç mi hiç uyuyamadım.
☒	Sana olan saygım her geçen gün artıyor.
☐	Çalışmalarımın sonucunu almaya başladım.
☒	Buraya önce biz geldik ama hâlâ bekliyoruz.
☐	Üstümü örtmediğim için epeyce üşümüşüm.
☒	Neden sürekli onlardan uzak duruyorsun?
☐	Morali bozulunca ortadan kaybolmuş olmalı.
☒	Kardeşim, sen hiç halden anlamız mısın?

Uyarı: Dönüşlülük zamiri "kendi", kişi zamiri olarak kabul edilir ve ek alabilir.

Örnek:

- Tüm odayı kendi temizlemiş.
- İki gol atınca kendini profesyonel futbolcu sandı.

Uyarı: " O " sözcüğü hem kişi zamiri hem işaret zamiri hem de işaret sıfat olarak kullanılabilir.

Örnek:

- Burada olduğumuzu o mu söyledi? (Kişi zamiri)
- Onu masamın üstünde bulamadım. (İşaret zamiri)
- O ev pek hoşuma gitmedi. (İşaret sıfatı)

2) **İşaret Zamiri:** İsimlerin yerini işaret yoluyla tutan zamirlerdir.

❖ "Bu, şu, o, bunlar, şunlar, onlar, buraya, şuraya, oraya, burası, şurası, orası, öteki vb." işaret zamirleridir.

Örnekler:

- Onun rengini beğenmediğim için almadım.
- Aslında şurası tam da istediğim gibi bir yer.
- Burası cennetten bir bahçe sanki.

Etkinlik: Aşağıdaki cümlelerde kullanılan işaret zamirini noktalı yere yazınız.

→ <u>Buraya</u> ne zamandır hiç gelmemiştik.	
→ <u>Şunun</u> sesini biraz olsun kısar mısın?	
→ Bana sorarsan <u>onu</u> şimdi söylemeyin.	
→ Çocuklar birazdan <u>şunları</u> bana verin.	
→ <u>Ona</u> biraz süre verin ki buraya gelsin.	
→ <u>Bunlar</u> ne zamandır beri bizi bekliyor.	
→ Hani <u>oraya</u> varınca bizi arayacaktın?	
→ Lütfen <u>o</u> benim hakkım, kimse almasın!	
→ Konuyu bir de şunun ağzından dinle.	
→ En geç yarın <u>onları</u> yıkayıp vereceğim.	
→ Neden <u>ötekini</u> tercih etmediniz acaba?	

3) Belgisiz Zamir: Varlıkların yerini belli belirsiz şekilde tutan zamirlerdir.

- ❖ Birkaçı, birazı, birçoğu, hepsi, tümü, azı, kimi, herkes, şey, çoğu, biri, herhangi bir, başkası...

Örnekler:

- Hepsini sen yapmaya çalışma.
- Biraz sonra herkes buraya toplansın.
- İşin çoğunu halletmiş olduk.

Etkinlik: Aşağıda belgisizlik ifade eden sözcüklerin zamir veya sıfat olma durumlarını belirleyip ilgili kutucuğu işaretleyiniz.

- Hiçbiri söylenenleri zamanında yapmıyor.
Sıfat () Zamir ()
- Elindekilerin birazını bana verir misin?
Sıfat () Zamir ()
- Birkaç kişi daha olursa araç kalkacak.
Sıfat () Zamir ()
- Denemede soruların tümünü işaretledim.
Sıfat () Zamir ()
- Bazı günler yürüyüş yapmak iyi geliyor.
Sıfat () Zamir ()
- Beyler, herkes kendi işiyle ilgilensin lütfen!
Sıfat () Zamir ()
- Aslında bütün çocuklar masumdur.
Sıfat () Zamir ()
- Beni nedense kimse anlamak istemiyor.
Sıfat () Zamir ()
- Atalarımız, fazla mal göz çıkarmaz demiş.
Sıfat () Zamir ()
- Her canlının yaşamaya hakkı vardır.
Sıfat () Zamir ()
- Az önce biri senin evini sormuştu.
Sıfat () Zamir ()
- Benim için fark etmez herhangi biri gelebilir.
Sıfat () Zamir ()

4) Soru Zamiri: İsimlerin yerini soru yoluyla tutan zamirlerdir.

- ❖ Kim, ne, hangisi ve kaç” sözcükleri ve bunlara ek getirilerek yapılır.

Örnekler:

- Buyurun, kimi aramıştınız?
- Saat kaçta geleceksiniz?
- Bana gelirken ne getirdin?

Uyarı: Soru zamirleri ile diğer soru sözcüklerini karıştırmamak gerekir. Soru zamirlerinin cevabı ya isim ya da zamir olur.

Örnekler:

- Hangi araba daha güzel? (sıfat)
- Hangisi daha güzel? (zamir)
- Akşam neden gelmedin? (zarf)
- O kıyafeti nereden aldın? (zamir)
- Ben de seninle geleyim mi? (mi edatı)
- Hafta sonu nereye gideceksin? (soru zamiri)

Etkinlik: Aşağıdaki cümlelerde sorunun zamirle sağlandığı cümleleri işaretleyiniz.

- [] Seni saat kaçta alacakmış?
- [] Buraya geldiğimden haberi var mıdır?
- [] Türkçeden hangi gün yazılı olacağız?
- [] Aramadığım yer kalmadı, neredeydin?
- [] Dışarı çıkmak için kimden izin aldın?
- [] Bize ne zaman gelmeyi düşünüyorsunuz?
- [] Olayın üzerinden kaç gün geçti?
- [] Bu yıl kaçınıcı sınıfa geçmiştin?
- [] Sen bunu önceden biliyor muydun?
- [] Okul gecesi için ne alacaksınız?
- [] Buradakilerin hangisini senindi?
- [] Anne, gömleğimi nereye koydun?

Etkinlik: Aşağıdaki cümlede geçen zamirlerin altını çizip çeşidini alttaki kutucuğun içine yazınız.

- ⇒ Buraya en son 2015 yılında ailemle gelmiştik.
- ⇒ En sevdiğim oyuncağımı kim aldı?
- ⇒ Dünden beri tüm işi kendisi halletmiş.
- ⇒ Hiçbirimiz yarının ne getireceğini bilemeyiz.
- ⇒ Şirketin yeni müdürü nereliymiş acaba?
- ⇒ Biraz sonra sana da söz vereceğiz, acele etme.
- ⇒ Film güzeldi, bunu daha önce izlemeliydik.
- ⇒ Onları masanın üstüne bırakıp buraya gel.
- ⇒ Saat geç olsa da yine de bizi arayabilirsin.
- ⇒ Çocuklar marketten ne almamı istersiniz?
- ⇒ Nedense ona kimse sesini çıkarmıyor.
- ⇒ Size nasıl yardımcı olabilirim acaba?

Kişi

İşaret

Belgisiz

Soru

Etkinlik: Aşağıdaki ifadelerin başına doğru olanları "D", yanlış olanlara "Y" yazınız.

	"Buraya kadar nasıl geldiniz?" cümlesinde soru zamirine yer verilmiştir.
	"Bir saattir seni beklemekten ağaç olduk." cümlesinde kişi zamiri kullanılmıştır.
	"En çok da sahipsiz insanlara yardım etmesi hoşuma gitti." cümlesinde zamir yoktur.
	"Eşyaların birazını istersen ben taşıyabilirim." cümlesinde iki farklı zamir vardır.
	"İnsanlar buraya çöp atmaya utanmıyorlar." cümledeki işaret sözcüğü zamir değildir.
	"İşi bitiremezsen bir kısmını da yarın yaparsın." cümlesinde belgisiz zamir vardır.
	"Neden bana sitem ettiğini anlamadım." cümlesinde kişi zamiri vardır.
	"O, uzun süredir bize uğramıyor." cümlesinde "o" sözcüğü işaret zamiridir.

1) Aşağıdaki cümlelerin hangisinde soru, bir zamirle sağlanmamıştır?

- A) Buraya gelmeni sana kim söyledi?
- B) İzne hangi gün çıkmayı düşünüyorsun?
- C) Tatilde nereden yer ayırtmıştınız?
- D) Çantanda bizden gizlediğin şey nedir?

2) Aşağıdaki cümlelerde geçen zamirlerin hangisinin açıklaması yanlış verilmiştir?

- A) O kadar söylememe rağmen bazıları eşya getirmemiş. (Belgisiz)
- B) Akşam yemeğe kimleri davet etmeyi düşünüyorsun? (Soru)
- C) Ahmet buraların en gözü pek adamıdır. (İşaret)
- D) Aşırı kalabalıktan maalesef kimseyi görme şansım olmadı. (Kişi)

"O" sözcüğü hem kişi zamiri hem işaret zamiri hem de işaret sıfatı olarak kullanılmaktadır.

3) Buna göre aşağıdaki cümlelerin hangisinde " O " sözcüğü işaret zamiri olarak kullanılmıştır?

- A) Nasıl oldu da ona bu kadar işi verdiniz?
- B) O benim topum, sen kendi topunla oyna.
- C) O sokak kapalı, diğerinden gidelim.
- D) Bir süredir o, kimseyle konuşmak isyemiyor.

İsmin yerini belli belirsiz şekilde tutan zamirlere belgisiz zamir denir.

4) Aşağıdaki cümlelerin hangisinde belgisiz zamire örnek yoktur?

- A) Bu konuda herkes seninle aynı düşünmeyebilir.
- B) Okulun bahçesine daha kimse inmemiş.
- C) Merak etmeyin, her şey yolunda gidiyor.
- D) Bana işimde yardımcı olacak birkaç kişi lazım.

"Bir akşamüstü pencereden bakıyordun
Ağır ağır, yollara inen karanlığa.
Bana benzeyen biri geçti evinin önünden.
Kalbin başladı hızlı hızlı çarpmaya..

5) Şiirde aşağıdaki hangi iki zamirin örneği vardır?

- A) Kişi-İşaret
- B) Kişi-Belgisiz
- C) İşaret-Belgisiz
- D) Kişi-Soru